

Challenge: Wachtlijsten in de ouderenzorg

Het onderstaand vraagstuk over 'Wachtlijsten in de ouderenzorg' is door de organiserende partners gekozen als uitgangspunt voor de challenge die gehouden is tijdens het kennisevent 'De zorgvrager en zorgprofessional in de toekomst', op donderdag 30 mei 2024 op de locatie van Windesheim in Almere. In totaal hebben 9 studenten van mbo-zorgopleidingen, 4 professionals uit de zorgpraktijk en 4 docenten van HBO en MBO -in drie groepen verdeeld aan de challenge deelgenomen.

Vraagstuk

Overheidsbeleid is gericht op langer thuis wonen, terwijl door vergrijzing en complexere zorgvragen het beroep op intensievere Wlz-zorg toeneemt. Dit, samen met personeelstekorten en sluiten van verzorgingshuizen creëert wachtlijsten voor verpleeghuizen en verhoogt de druk op mantelzorgers. Het risico om het overzicht te verliezen op cliënten en hun situatie groeit, resulterend in een stijging van spoedplaatsingen in verpleeghuizen. Van de instroom wordt 30-40% veroorzaakt door crises. Dit vraagt om anders organiseren van de zorg.

- Het aantal verpleeghuisplekken is begrensd.
- De vergrijzing zet door: het aantal 80-plussers zal de komende jaren naar verwachting stijgen van ruim 800.000 in 2021 naar 1,5- 2,6 miljoen in 2050.
- Zorgvragen worden complexer
- Personele tekorten, werkdruk, uitstroom en druk op informele zorg
- Doelmatige organisatie van de zorg gaat vaak gepaard met een afname van het klantcontact

Tijdens de challenge ga je met een gemengde groep in twee uur werken aan inzicht en mogelijke oplossingen rondom het vraagstuk "Wachtlijsten in de ouderenzorg". Hierbij kun je kiezen voor een eigen invalshoek. Suggesties hierbij zijn:

- Inzet van ICT
- Mantelzorg
- Samenwerken tussen zorgprofessionals

De vraag die je gaat beantwoorden is: **Hoe kunnen inwoners, mantelzorgers, zorgprofessionals, zorgaanbieders bijdragen aan het oplossen van wachtlijsten in de ouderenzorg?**

Met behulp van onderzoeksvaardigheden werk je in stappen (en onder hoge tijdsdruk) toe naar adviezen voor de praktijk die aan het einde van de challenge worden gepresenteerd.

Opgedane inzichten, voorgedragen oplossingen/adviezen (samenvatting)

BBL studenten van Vivium benadrukten dat ouderen die nu in zorg komen vaak te lang thuis hebben moeten wonen - met alle medische problemen van dien - en dat dat de keten (van wonen en zorg) eerder verstopt dan ontlast.

Zij geven aan dat oplossingen vooral gezocht zouden moeten worden in meer - en vroegtijdiger 'passend wonen', waarin op eigentijdse wijze noodzakelijke (preventieve) zorg kleinschalig,

dichtbij - of in woning(complexen) kan worden georganiseerd. Voorbeelden als 'Zorgeloos wonen' van Vivium of 'Austerlitz zorgt' laten zien dat de combinatie van professionele zorg, mantelzorg en vrijwillige (vroegtijdige) ondersteuning in gemeenschappen zélf veel problemen en verplaatste zorg op langere termijn kan voorkomen.

BOL studenten van de opleidingen in Almere benadrukten dat MBO-HBO zorgopleidingen veel meer een actieve verbinder zouden moeten zijn in de opleidingsketen, tussen voortgezet onderwijs en het zorgberoep. Om zo meer zorgmedewerkers op te kunnen leiden en professionals voor de zorg te behouden. 'Zorg dat je daar zichtbaar bent', maak zorg een vanzelfsprekend onderdeel van het dagelijkse welzijn (niet alleen bij ziekte), laat de mooie kanten van het beroep zien en ervaren, werk aan je imago (want dat is nog steeds hard nodig!), en richt je op duurzame inzetbaarheid zodat professionals blijven werken in de zorg.

BOL studenten benadrukten ook de rol van (live en technologische) verbinding in buurten, door alle levensfasen heen, waarbij letterlijk meer naar elkaar wordt omgekeken en mensen elkaar kennen en voor elkaar (kunnen) zorgen.

Uitwerking in groep BBL studenten:

Belangrijk in - en bij - de uitvoering van de in de samenvatting genoemde oplossingen zijn:

- **In gemeenschappen, zorg (vroegtijdig) verbinden aan (zelfstandig) wonen**, zorg voor nú geeft minder zorg voor later (en minder mensen op de wachtlijsten).
- **Regie en beleid** op diverse niveaus, om verbindende schakel en ondersteuner te zijn voor partners **in de informele zorg**, zowel vanuit overheid als regie bij cliënten(systemen) zelf
- **Versterking van de driehoek**, cliënt, mantelzorger, zorgprofessional
- **Meer maatwerk/flexibiliteit** in samenwerking binnen in de instellingszorg en informele zorg

Wat is daarvoor nodig:

- **'Praat vandaag over morgen'** (signaleer op alle niveaus **eerder**, m.b.t. bouwen, en in zorg)
- **Meer bouwen**, levensloop-/generatie bestendig (ver)bouwen, bestaande bouw omvormen, mbo-bouw stages inzetten
- **Een Ministerie voor informele zorg**, zorgt voor aanjagen en vrije regelruimte van/voor kleinschalige initiatieven op gebied van wonen en zorg
- **Eigen regie, ondersteunt door systemen/technologie**, zowel bij inpassen van zorg bij wonen, woonaanpassingen en doordat de cliënt beheerder is van alle medisch gegevens die professionals over hem/haar produceren
- **Uitwisselen van professionals**, binnen instelling over verschillende afdelingen (om zwaarte afdelingen gelijk te maken, in informele zorg door bijv. een pool van ondersteuners voor mantelzorgers. Terugkeer van Vig-taken.

Uitwerking in groepen BOL studenten:

Belangrijk in - en bij - de uitvoering van de in de samenvatting genoemde oplossingen zijn:

- **Zorg voor elkaar** in de buurten, **organiseer zorg huiselijk**.
- **Wees betrokken, werk samen**, vraag je af: 'wat kan ik doen in/voor de buurt, voor de mensen, voor de zorg'?
- Maak de **variatie en passie voor het beroep** beter **zichtbaar en voelbaar** voor VO-leerlingen. **Poets het imago van de zorgberoepen op**, binnen en buiten de instellingen
- **Richt je op behoud** van professionals.
- Richt je als zorgopleidingen op **nog meer/beter op de praktijk afgestemde leertrajecten**
- **Maak de omslag van marktdenken naar behoud en duurzame inzetbaarheid (DI)** voor medewerkers

Wat is daarvoor nodig:

- **Op grote schaal klein denken**, creëer een **cultuur van betrokkenheid burgers bij elkaar**, bij de buurt en bij de zorg daar.
- Technologische ondersteuning, o.a. **via Buurtapp**
- Organiseer '**Doe dagen**' **op het VO, maatschappelijke stages** in de zorg tijdens de VO- schoolperiode
- Maak beter duidelijk wat de **verschillende mogelijkheden/beroepen in de zorg** zijn (MBO-HBO)
- **Betrek studenten meer bij de zorgopleidingen en vergroot de ambassadeurs-functie intern en extern** (in de buurten, instellingen, in het VO, in het beroepenveld en nodig beleidsmakers uit op de werkvloer)
- Zorg voor **meer en beter afgestemde praktijkmomenten** in de zorgopleidingen (van snuffelstages tot hybride trajecten), met overeenkomstig hogere vergoedingen (in geld).
- Organiseer momenten voor **intervisie /vloermomenten** op het werk in de zorg om met elkaar te werken aan afstemming, verbetering in teams.
- Creëer **meer ontwikkelmogelijkheden, professionalisering, investeer in mentale gezondheid** in de zorg(organisaties)
- Hevel ZZP **buffers/gelden** over voor verbeteringen/duurzame inzetbaarheid van het vaste personeel.

